

NŐK VILÁGA

AZ

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

SZERKESZTI:

DR. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRSÁK:

FANGHNÉ GYÚJTÓ IZABELLA, PERCZELNÉ KOZMA FLÓRA,
RAFFAJ IRMA.

I. KÖTET.

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

KOLOZSVÁR,

NYOMATOTT GÁMÁN J. ÖRÖKÖSÉNEL

1902.

A „NŐK VILÁGA“ I. KÖT. TARTALMA.

	Lapszám.
Ferencz Józsefné. dr. Boros György	1.
Üdvözet a »Nők Világá«-nak. Ferencz József	2.
Milyen lap legyen a »Nők Világa«? Fanghné Gy. I.	4.
Egy angol nő üzenete Toroczkóra. Lawrence Helén	5.
Egy amerikai anya levele.	6.
Dal a fészekről (Költ.) Tarcsafalvi Albert	8.
Az unitárizmus és a nők. Perczelné Kozma Flóra	8.
A »Nők Világa« érdekében. Raffaj Irma	14.
Az otthon varázsa. Fh. E.	14.
Husvétii hangok. Perczelné Kozma Flóra	17.
Kedves ifjak. (Költ.) Rédigér Géza	18.
Az élet célja. Fanghné Gyujtó Izabella	19.
A »Nők Világa«. (Felolvasás.) Heinrich Józsa	21.
Olvasmányainkról F. E.	26.
Gyermekeink. dr. Boros György	28.
Mik a kötelességei a belső emberi családoknak a nép iránt? Ibolyka	31.
Koncz Judith. Boros György	33.
A divatról. Perczelné Kozma Flóra	37.
Epigramma. Pap Domokos	41.
Uri nők. Egy amerikai	41.
Unitárius nők külföldön. Law. C. Emma	44.
Ne csókolózzatok. Orvos	44.
Mivel ékítsük templomunkat? Raffaj Irma	46.
Célia. dr. Boros György	46, 53.
A magyar nő. Gr. M. I.	49.
Több tért a nőknek. Barabás Lajos	49.
Falusi Gondolatok. Egy özvegy Papné	51.
A nőről. Ujvári László	52.
Herkulesfürdői levél Pákey Edith	62.
Hogyan készül a gombostű?	63.
A »Nők Világa« kézimunka sorsjátékáról. Fanghné Gyujtó Izabella	65.
A Dávi Ferencz Egylet »Nők Világa« sorsjátékára kül- dött tárgyak	66—83.

Templomunk és környéke. Raffaj Irma	68.
Hogyan töltik az angol nők szünidejüket? Egy angol nő	70.
A »Nők Világa« kézimunka sorsjátékáról. Fanghné Gyujtó Izabella	73.
Unitárius nők világa. Perczelné Kozma Flóra	75.
Az estély és sorsjáték lefolyása. Raffaj Irma	86.

NŐK VILÁGA.

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA.

FŐMUNKATÁRSOK: FANGHNÉ GYUJTÓ IZABELLA, PERCELZÉNE
KOZMA FLÓRA, RAFFAJ IRMA.

Ferencz Józsefné.

Az unitárius nők világának mindig volt egy fejedelem-asszonya. Rendesenszerű, egyszerű, de szeretetben, jóságban és buzgalomban, példányképe minden unitárius nőnek. Ez a fejedelem-asszony volt a püspök neje. Őt nem választotta az egyház közönsége, csak férje, de midőn a férjet a legfőbb helyre fölemelte a választók bizalma, ugyanakkor gondolatában ott volt a leendő püspökne is Mindenki azt óhajtotta, hogy a kinek kezébe adják a főpásztori pálczát, annak legyen az oldala

mellett olyan nő, a ki a főpásztor körül a szeretet melegével fölnevel egy kis házat, az egész egyház symbolumát, melyben ő atyai szeretetét, a legszentebb viszony alapján, minden pillanatban gyakorolván, ugyanazt vigye ki szívével és szavával a nagy családba: az egyházba is.

Ez a mérhetlen nagy előnye van az unitárius és más protestáns püspöknek és a papoknak is, azokkal a püspökökkel

és papokkal szemben, a kik nőtlenségre vannak kényszerítve. Ezért lehetséges, hogy az unitárius egyház egy nagy családnak tekintessék, melyben mindenki tagnak érezze magát és jogot tartson mind ahhoz az örökséghez, a melylyel Isten megáldotta az ő gyülekezetét, abban a lelkipásztorokat, profétákat, szószólókat, éneklőket és imádkozókat.

Most, midőn az unitárius „Nők Világa“ egy kissé megnőve, kilépi a világba, öröm érzelmeink között, önként arra indittatunk, hogy egyházi fejedelem-asszonyunk, a mi szeretett püspöknénk arczképét, mutassuk be, hadd ismerje meg minden híve.

De ez nem volna elég. Kell, hogy szeressék is, mert ő a mi egyházi nagy családunk anyja. Ő a szerető, nevelő, a gondos, körültekintő anya mintaképe, a ki az anya minden kötelességét ismerve, növelt családjának, az egyháznak és a hazának kedves, hű és minden jóra kész fiukat és leányokat. Hat szép gyermekkel áldotta meg Isten, három fiuval és három leánynyal. Egyik leánya, még mint fésző bimbó, letöretett, de a többi már munkás tagja a nagyobb családnak is.

Püspöknénk az ő szive jóságával nem szoritkozik csak övéire, hanem áldoz a közjónak is. Lelkes, munkás alelnöke a kolozsvári Jótékony Nőegyletnek. Tagja a Mária-Valéria árvaház választmányának. Alelnöke Dávid Ferencz Egyletünknek. Mindeu szives szolgálatra, fáradságra, áldozatra is kész. Közlebről tett, püspöki férjével együtt, alapítványt az unitárius kollegium konviktusának. Azelőtt is ott láttuk, ezután is ott fogjuk látni nőink lelkes seregének élén, a jöttevésben nem fáradva el, a szeretetben bővölködvén: hittel, kitartással. Tőle vegyen példát minden unitárius nő, mert akkor egyházunk fölvirágzik, hitünk munkás és áldó hit léssen.

Boros György.

Üdvölet a „Nők Világá“-nak.

Az »Unitárius Közlöny«-ből már rég ismert »Nők Világa« ugyancsak az »Unitárius Közlöny« melléklapjaként, de attól most már elkülönítve, önállóan jelenik meg.

A miben élet van, annak nőni, fejlődni, terjeszkedni kell. A kis bimbó kifeszlik, virág lesz. A gyenge oltovány gyűrűt gyűrűre rak, megerősödik, koronát hajt, gyümölcsöt terem. A madárnak szárnya nő, kirepül a fészekből, hol megtollasodott, dalával betölti a hegyet és völgyet, a mezőt és ligetet. Mindez a természet törvénye.

E tövénynek engedelmeskedve kelt ki a »*Nők Világa*« is bölcsőjéből, az »*Unitárius Közlöny*«-ből s kezdi meg pályafutását. Legyen útja szerencsés! Fakadjanak nyomában éltető források! És a hova betér, hirdesse az Úrnak kedves esztendejét! Gyűljenek körébe nagyok és kicsinyek, ifjak és öregek, szeretettel csüngve a szeretettől dobogó női szivekből feltörő szavakon! Mert a »*Nők Világa*« egyházunkban a nők szószéke lesz.

Pál apostol nygan azt írta volt korinthusi hiveinek: »*A ti asszonynépeitek hallgassanak a gyülekezetekben.*« Hát én nagyon becsülöm az apostolnak a keresztény vallás érdekében kifejtett nagy munkásságát. De ezt az értelmét még sem tudom a magamévá tenni, e felfogásában még sem osztozom s alig hiszem, hogy ezzel az apostol is el ne szólotta volna magát, sőt bizonyos tekintetben maga alatt is levágta a fát. Hiszen a mire tanításaiban ő maga is oly nagy súlyt helyezett, ugyancsak korinthusbeli hiveinek ezt irván: »*Hogyha a Krisztus fel nem támadott, hiába való a mi predikálásunk és hiába való a ti hitetek is,*« a Krisztus feltámadásáról, a keresztény vallás emez alapvető hittételéről szóló tannak is első hirdetője nő volt; mert az írások szerint Mária Magdalena vitte meg először az örömhirt a mesterök halálát sirató tanítványoknak,

A nőemánczipációnak nem vagyok minden fenntartás nélkül barátja. A nők és férfiak munkaköre között mindig voltak és mindig lesznek különbségek. De vannak munkakörök, a melyektől a nőket elzárni nemcsak hogy nem helyes, hanem magára az ügyre nézve hátrányos, sőt annak egyenesen kárára van. S ezek között a munkakörök között, bizonyára, első helyen áll a vallásos érzés ápolása. Avagy ki beszélhet a hitről oly meggyőzőleg, mint a nő, a ki hitével hegyeket tud megmozgatni? Ki táplálhatja a reményt a szivekben, oly mértékben, mint a nő, a kinek reménysége soha el nem fogy? És kitől tanul-

hatnók meg jobban a szeretetet, mint a nőtől, ki maga a szeretet! Valóban semmiről sem mondhatjuk el jogosabban, hogy ez a »*Nők Világa*«, mint a vallásról.

Csak rajta hát egyházunknak buzgó és lelkes nő-apostolai, kiket Isten nemcsak a vallásos érzés teljességével, hanem annak kifejezésére, hirdetésére tehetséggel is megáldott, induljatok bátran és bizalommal a megkezdett munkára. Én lelkem melegével üdvözlöm a „Nők Világa“ fenkölt lelkü szellemi vezetőit, valamint annak már meglevő, vagy leendő munkatársait a messze időkig.

Kolozsvárt, 1902. januárius hóban.

Ferencz József

Milyen lap legyen a „Nők világa?”

A magyar irodalomban többféle nőknecszánt lapot, folyóiratot ismerünk. Vannak divatlapjaink, melyek szóban, képből utasítják a nőket, hogyan öltözködjének, készíttessék vagy készítsék ruháikat, hogyan állítsanak elő diszes, művészi kézimunkákat. Mások a világban lefolyt nevezetes eseményeket magyarázzák, mutatják be képekben s melléje verseket, regényeket, elbeszéléseket közölnek mulattatásul.

Ezeken kívül vannak lapjaink, melyek a háztartás, kertészet, fehérneművarrás tanítását tüzték ki célul és ez irányban igen sok szépet, szükségeset nyújtanak.

De egy ága az irodalomnak, melyet pedig külföldön, különösen Angliában, Amerikában olyan nagy számban művelnek, *nők által, nők számára szerkesztett vallás-erkölcsi lapokat*, a mi magyar irodalmunkban hiába keresünk.

Pedig bármilyen szükségesek legyenek amazok a mi asszonyaink, leányaink számára, különösen azokra nézve, a kik vidéken lakva, csakis ily uton értesülhetnek a világ, a civilizáció haladásáról, még sokkal nélkülözhetetlenebb az utóbbi irány, mely a nőnek benső, szívbeli életére terjeszti ki figyelmét, magasabb, eszményibb irányba fejleszti ki tehetségét, gondolkodásmódját.

A vallás közös kincse az egész művelt emberiségnek, de legdrágább, legbecsesebb a női léleknek, a melynek annyi fájdalom, csapás, megpróbáltatás közt, a mit az élet küzdelmei reámérnek, a vallás nyújtja a legnagyobb, olykor az egyetlen vigasztalást.

A vallás és erkölcs úgy tekinthető, mint két egybeforrott ikertestvér, a melyek egymás nélkül nem lehetnek. Mert a hol vallás nincs, ott erkölcsöt is hiába keresünk s az erkölcsös érzések a vallás eszméjét is ugyszólván magukban rejtik.

Lapuuk feladata legyen első sorban valláserkölcsi érzelmek ébresztése, valláserkölcsi elvek terjesztése, hirdetése, ebbe természetesen belefoglalva a keresztényi szeretet, a jóttevés különböző módozatait, tanait.

De hogy egyhanguvá ne váljuuk, a mennyire terünk engedi, nőket érdeklő másnemű közleményeknek is megnyitjuk lapunkat. A gazdasszonyiség, kertészet és más házidolgok körébe vágó cikkekkkel, erkölcsös irányu apró elbeszélésekkel, költeményekkel óhajtjuk tarkítani — a mennyire annak szük tere engedi — lapunkat és ilynemű dolgozatok beküldését olvasóink részéről is szívesen fogadjuk. Hogy pedig a most még igen kicsire szabott tér, idővel mind tágasabbá váljon, az leginkább az olvasó közönség buzgalmától függ, mert minél számosabban gyülekeznek hiveink zászlónk alá, minél többen sereglenek össze célunk támogatására, annál többet nyujthatunk mi is.

Kérjük hát vallásfelekezetünk asszonyait, leányait, tegyenek meg lapunk érdekében úgy szellemi, mint anyagi téren, a mit tehetnek s legyenek a szent cél érdekében hű pártolói nem anyagi haszonra alapított, hanem a nők szellemi, vallási életének gyarapítására törekvő, önzetlen vállalatunknak.

Fanghué Gyujtó Izabella.

Egy angol nő üzenete Toroczkóra.

Miss Lawrence, az angol kiránduló társaság egyik legrokonszenvesebb tagja, a toroczkói kirándulásról szives volt beküldeni lapunknak a következő sorokat:

„A toroczkói látogatás képe mindig élénken fog maradni emlékezetünkben, mint kiválóan érdekes jeleneté. A legszivesebben köszönjük azt a valóban fejedelmi fogadást, a melylyel fogadtak, s a mely sokkal több volt mindennél, a mit remélhattunk és a mire méltók voltunk. Önök előzékenyen azzal indokolják, hogy a mi nemzetünk a multban rokonszenvet és segílyt nyujtott a magyar nemzetnek. Örvendünk, hogy ez a rokonszenv még mindig fennáll és oly erős összekötő kapocs. Az a fogadás mutatja, hogy a magyaroknak megvan egy ritkán található erényök: a háládatosság erénye.

De minket, leginkább, mint unitáriusokat fűznek össze a kötelékek. Mi eljöttünk, hogy meglátogassuk önöket mint idősebb testvért, abban a hitben, a melyhez való ragaszkodásukból mi új erőt és bátorságot nyertünk.

Eljöttünk, hogy üdvözljük önöket az angol unitáriusok nevében s míg egyfelől reméljük, hogy ittlétünk buzdítólag hatott önökre, hogy az igazság lobogóját előre vigyék, másfelől biztosíthatjuk, hogy az önök templomában látott nagy sereg, az egyszerű, szép és komoly istentiszteletük, a mely szívünket mélyen meghatotta, oly mélyen hatott szívünkbe, hogy mindnyájunknak segítségünkre lesz otthon.

Némely helyen mi is csak egy néhányan vagyunk és az unitarizmusoz való hűség még ma is állás és előny feláldozását jelenti. Sokan vannak, a kik mindig készséggel hirdetik, hogy az unitarizmus nem a tömeg vallása, hanem egy-két elszigetelt gondolkozóé; hogy az nem alkalmas a világ üdvét munkálni. Ha valaha szükségünk lesz bizonyítékra, vagy ha szívünk megtörik, akkor csak vissza kell gondolnunk a templomjokban látott istentiszteletre, a népnek megelégedett és komoly vallásos buzgalmára, s a hitünk mindig új erőt nyer.

Isten áldja meg derék papjaikat és segítse, hogy folytassák nemes munkájukat. Vajha az örök világosság mindig fénylene, hogy a mi Atyánk dicsőíttessék.

London.

Lawrence Helén.

Egy ámerikai anya levele.

Tizenegy gyermekem született, s közülök tizen élnek. Szép leányaim és derék fiaim vannak. Mindeniket szeretettel neveltem keblemen, és őriztem még a gondolatjától is a rosznak. Voltam beteg, sokszor küzdöttem szegénységgel, nélkülözéssel, sokszor állottam a kétségbeesés szélén, de érettök és előttük csak jót tenni és jót szólni igyekeztem mindig. Életem célja az volt, hogy gyermekeimnek gondolkozása legyen tiszta, élete istenfélő.

Most látom, hogy a nagyja és a neheze még hátra van. mert lám, mihelyt kibocsátom őket szárnyaik alól, mindjárt, talán az első lépésnél, a legrosszabb társaságba, a legveszedelmesebb környezetbe jutnak nemcsak a fiuk, hanem a leányok is.

Ugy szeretném elmondani, hogy érzek és hogy gondol-

kozom ebben a dologban, de én csak egy földműves felesége vagyok, nagyon gyarló iskolázásban részesültem.

A legidősebbik fiam most 18 éves, s már el kell bocsátanom munkába. A fairtó telepeken mindig lehet munkát kapni és elég jól is fizetik. A fiu erősen vágyik, s nem tarthatjuk vissza, miután oly sokan vagyunk és szegények.

Ezek a telepek, a tiszta lelkületű ifjaknak, valóságos poklok. Kártyázás, rút beszéd, szitkozódás, itt napirenden van. Azok az emberek csupán trágár historiákkal mulattatják egymást. Már most mi lesz? Akármilyen jól neveltem is a fiamat, lehetetlen, hogy el ne romoljék. A reggeli imádság helyett esküdözés és aljas beszéd, templomi ének helyett hitvány kalandok elmesélése járja.

Ellehet képzelni, milyen szörnyű bánat és fájdalom anyai szívemnek látni, hogy romlik el az én ártatlan jó fiam. Hát egész életem, munkám és igyekezetem mind hiábavaló volt? Miért nem gondoskodik ez a gazdag ország munkásiskolákról? Ennek az országnak jó polgárok kellene. A rossz fiuknak alkalmat nyújtanak, hogy a javító intézetekben tanuljanak mesterséget, de a tisztességes szülők gyermekeinek nem lehet, nincs hol.

Az én fiam nagyon gyarló iskolázásban részesült, csak a milyent a falusi iskolában kaphatott. Egy tisztességes levelet nem tud megírni. Ily készüléttel csak a munkások közé állhat. Ha csak három évig tanulhatott volna egy jó szakiskolában, a tisztességes emberek közé kerülne. E miatt oly nagy az én aggodalmam.

Sokszor gondolom el, miért nem segítnek rajtunk a gyermektelen gazdag emberek. Mi adnók a gyermeket, ők adhatnák a pénzt. Tíz fiu s ugyanannyi leány jól nevelve, egészen megváltoztatná egy helységben a szellemet.

Még azt is megemlítem, hogy itt közelben senki sem lakik. A legközelebbi család tíz mérföldre van innen. Itt nincs templom, nincs iskola. Sokszor hat hónap alatt sem látunk egy embert itt az erdőben, a hol az uram erdőőr. A kis házamat szeretem, ha szegényes is, és mi családomban oly boldogok vagyunk. Én megtanítottam gyermekeimet dolgozni, engedelmesskedni, becsületes lenni és ismerni a bibliát. Egyedüli baj, hogy nem kaptak elég iskolázást.

Ebből láthatja szerkesztő úr, hogy az anya nem tehet meg mindent, s hogy azt is, a mit megtesz, elronthatja a szegénység. Egyszer máskor megküldi nekem egy barátom a Christian Registert, s én azt nagyon élvezem. Szeretem látni, hogy az

emberek kezdik elhagyni a régi babonát, de nem szeretem, ha elhagyják az Isten szeretetét és tiszteletét. Isten, a mi jó Atyánk tartott meg engemet oly sok baj között. Áldom szent nevét.
Egy anya.

Dal a fészekről.

Szegény vagyok, nem tagadom	Egyik-másik elszáll rendre
S nem is ütöm dobra,	Idegen bokorra
Annyi az én büszkeségem:	S bánatot hoz, ha majd gondom,
Bízva bízom	Édes gondom
Dolgos két karomba.	Le kell venni róla.

A karomba, az eszembe	Hiába fogy a verejték,
És nem senki másba,	Hiába, hiába . . .
Nem rútitom be lelkemet	Szűntén leszen az én szívem,
Hajlongással	A mezőnek
Mások pitvarába.	Szélben ingó nádja.

Nyílegyenes az én szívem,	. . . Izzadás a szülék sorsa
Csupa csak a fészken	S nem is tudja senki,
Hajlik ide, hajlik tova —	Ki fészekhez nem tört galyat:
Négy pelyhes kis	Hogy lehet azt
Fiokám van nékem.	Oly nagyon szeretni.

Tarcsafalvi Albert.

Az unitarizmus és a nők.

(Irta és a budapesti D. F. Egylet 1901. decz. 22-én tartott felolvasó ülésén felolvasta: Perczelné Kozma Flóra.)

Minden egyháznál és felekezetnél működnek és szerepelnek asszonyok is. Részint vallásuk iránti ragaszkodásból, részint a jótékonyosság szellemétől áthatva, hogy egyházukkal szövetkezve enyhítsenek az általános testi és lelki nyomoron, néhány esetben pedig, csak a szereplési vágytól ösztönözve. De egy felekezet asszonyainál sem tapasztaltam azt a fanatikus szeretetet és ragaszkodást, a milyennel az unitárius nők viseltetnek vallásuk iránt, azt a szinte csodával határos vonzódást, mely mindannyiunkat szorosán összefűz és valósággal *egybeolvaszt* egyházunkkal.

Mert talán egy sincs közöttünk, ki gondolkodás nélkül le ne tenné a tőt és czérnát, ott ne hagyná a különben éberem őrzött családját, konyháját és minden házi gondját, ha *egyházáról* vagy *vallásáról* van szó. Egy sincs közöttünk, ki habozás nélkül fel ne kelne betegágyából és ki ne vonszoltatná magát

erővel is, ha az a naiv hit támad a lelkében, hogy talán még ő is lendíthet valamit annak szent ügyén!

És ilyenkor tollat ragad nagy buzgalmában, még olyan is, ki talán egy életen át csak főzőkanalat forgatott; vagy szónoknak csap fel egyszeribe a legszótalanabb és félénkebb asszony, hogy *jól* vagy *rosszul*, de minden áron védelmére keljen szeretett egyházának!

Hogy van-e azután valami haszna ennek a nagy buzgalomnak, sőt néha nem rontunk-e épen meggondolatlan fellépésünkkel a dolgon, ez már más kérdés! En csak e, sokak előtt talán *természetellenes*, vagy épen *ellenszenves* túlbuzgóság okára szeretnék ez alkalommal, csak röviden, rámutatni.

Egy egyháznak a tanai sem egyeznek meg anuyira a *belső* hittel, egy vallásnak a szelleme sem azonos oly mérvben a *léleknek ösztönszerű vallásával*, mint a mi szabadelvű egyházunké; mert ennek még a profetája is azt mondja:

„A hit Isten ajándéka;“

Miután azonban ez az „ajándék“, már ős időktől fogva, és első sorban a *mi* lelkeinkbe, a *női szívekbe* van letéve, csoda-e, ha az egyszerű unitarizmusért, mi nők, lelkesedünk legjobban, hogy abban is *saját egyéni* hitünket keressük és ápoljuk mindegyekfelett!

Mert szerintem, a *női* lélek csak azzal a vallással azonosíthatja magát igazán, a melynél az ő főtényezője, a *szív* játsza az első szerepet.

A melyben nincs bosszuálló Isten, nincs eredendő bűn, vér-áldozat, *előre* elrendelt büntetés, vagy örök kárhozat, hanem egy oly irgalmas felsőbb hatalmat ismertet meg velünk, a milyen irgalmasat csak a *szívünk* sugalmazhat nekünk!

A női lélek hite csak azzal a vallással olvadhat igazán egybe, a melyben nincs merev dogma, nincs természetellenes és az Isten következetességének *ellentmondó* csoda, hanem egy oly *magaslatra* helyezi Istenét, a mily magasra csak emelheti egy hálás *női szív* az övét!

Mert nagyon szomoru világot vetne az a XX. századra, ha még *ma* sem tudnának a nők magasabb eszméért lelkesedni, és *ma* sem tudnának *magáért az eszméért* lelkesedni, ha csak az nem valami misztikus burokban, valami gyermekes mese alakjában jelenik meg előttük!

Nagyon szomoru világot vetne az a korra és társadalomra, ha a női lélek még *ma* is oly szegény és sivár lenne, hogy csak miszticizmus, homályos titokzatossággal, tömjénfüsttel és külső dekorációkkal lehetne belőle *hitet* és *ihletet* kicsikarni!!

Ha nem lenne *saját magában* annyi fenköltés és *erő*, hogy *egyedül* is fel tudjon emelkedni Teremtőjéhez; és ha még ma sem birna annyi intelligenciával, hogy az Isteneszmének a *legmagasabbját*, az *egység* fogalmát meg tudja érteni!

Nagyon szomorú dolog lenne, ha a mai világban, a *liberalizmus* korszakában, midőn mindenben és mindenütt, a férfiakkal együtt, mi nők is a kornak megfelelő *felvilágosodott* eszmékkel tartunk, midőn a *tudományok*, a *művészetek*, az *ország-házában* meghonosodott magasabb és szabadabb irányt, mi is velők együtt méltányolni tudjuk, sőt még a *magunk kis házában*: otthonában is csak ez elfogultságtól nyert igazságszerető szellemet ápoljuk, hogy akkor épen a legkomolyabb és legszentebb helyen: az *Isten házában* ne tudnánk ezen eszmékért lelkesedni!

Hogy épen csak *annak az egyháznak* a működését ne tudnók kellően méltányolni, mely *ezen* az eszméken épült fel!

Sőt inkább a női lélekre csak azon egyháznak a működése hathat igazán felemelőleg, mely nem a külsőségekre, nem a pompára, fényezésre, külső czeremoniára, vagy hatalmi érdekekre fekteti a súlyt, hanem első sorban azzal kívánja szolgálni Istenét, hogy annak minden gyermeke számára faj- és valláskülönbség nélkül, *egyforma* lelki jogokat és igényeket iparkodik kivívni, meg lévén arról győződve, hogy az istentiszteletnek ezen *legegyszerűbb* néme, legméltóbb egy *keresztény* és *protestáns* egyházhoz.

Mert bármily nagy legyen is a szecsesszio korunkban és bármennyire abszurdumnak lássék a mai fényűző, pazar és feleletesen érző világot tekintve, merész állításom: a *női* léleknek, a szó teljes értelmében vett női léleknek, jellegzetessége mégis csak mindig vallásunknak három főalaponása: az *egyszerűséghez* való vonzódás, az őszinte *igazságszeretet* és a *szívnek mélysége* lehet.

És ez a csodálatos találkozása, egybeolvadása és *összhangja* a külső és belső hitünknek, ez erősíti lelkünkben annyira a vallásosságot és ez adja meg nekünk *azt* a lelkesedést, mely, az én fogalmam szerint, más egyház tagjainál nem létezhetik.

Hiszen tudom én, hogy a legtöbb ember kisebb vagy nagyobb mértékben ragaszkodik vallásához, bármelyik egyházhoz tartozzék is, és hogy ebben a férfiak sem képeznek kivételt; csak hogy hány és hány embernél tapasztaljuk azt is. hogy az náluk csak *megszokásból* vagy kötelességszerű *illem*ből történik.

Ily esetben már aligha találnánk összhangot az *egyház és lélek*, a külső vallás és a belső hit között, mert legtöbbször szomoruan tapasztaljuk, hogy a sok felesleges dogma és szük-

ségtelen sallang még azt az isteni ajándékot is kiölni készül a lélekből, melyről a mi Dávid Ferenczünk oly lelkesen szónokolt.

Veszélylyel fenyegeti még azt a belső és magától támadó hitet is, melyre különösen *nekünk* oly igen nagy a szükségünk, mert ez a női léleknek egy oly kiegészítő részét képezi, hogy talán nem is tudnánk élni nélküle.

Mi nem születünk azzal a nagy lelkierővel, mint a férfiak, a mi életünk nem az a folytonosan elfoglalt, nehéz munkát végző, vagy a nagy világban *nagy* célokért küzdő pálya, melynek mindegyike, már magában véve is, egy öntudatlan imádság, egy *hatalmas* vallás a sorscsapások és a fájdalom elviselésére.

Mi asszonyok ösztönszerűleg görcsösen ragaszkodunk az örök *jó, szép és nemes*, az *Istenség* eszméjéhez. Mert mi *mindenben*, a mi *mélyebb* és *felemelőbb* hatást gyakorol reánk, e hitünknek támogatását látjuk; legyen az zene, költészet, az egyszerű családi élet, vagy néha csak egy-egy szál virág. . . .

Hányszor erősbödött már a mi hitünk Beethoven vagy Chopin zenéjétől; hányszor nyerte vissza lelkünk a már-már felbomló összhangot egy-egy művészettel megírt költemény, vagy más irodalmi munka, olvasása közben, egy-egy hatalmas alkotásu festmény láttára.

Nekünk elég csak az a tapasztalat, hogy *ugyanazokkal* a hangokkal, *ugyanazokkal* az érzelmekkel és eszmékkel találkozunk *mások* műveinél is, mint a milyenek a mi egyszerű lelkünkben forrongnak; elég, ha azt a csodálatos harmoniát tapasztaljuk, mely a *saját lelkünk* és egy-egy *idegen*, talán a rég mult időben élt ismeretlen lélek, alkotása között létezik, hogy a sokszor körülöttünk uralkodó hidegebb és materialistikusabb irány daczára is *hidjunk!*

Mi bennünk a családjunk és hozzánk tartozóink iránti ragaszkodás oly mély és *évről-évre* erősbödő, hogy nem tudunk az *örök* elválás gondolatába belenyugodni; nem elégedhetünk meg azzal a kötelességteljesítéssel, melyet itt e földön, talán csak nagyon rövid ideig, végzünk el érdekükben. És viszont nem elégedhetünk meg azzal a hittel sem, hogy ők is csak ideig-óráig támogatnak bennünket; mert mi asszonyok, akár a konyhában foglalatostokdjunk, akár *anathomiát* vagy *philosofiót* tanulmányozzunk, mi mind az örökélet eszméjéért harcolunk! Már a bennünk gyökerező *szeretet* biztosítja számunkra e hitet.

Talán csak mi értjük meg igazán *Chateaubriandt*, ki minden érvelés és philosophálás helyett, szereteteinek halálára, a velök átszenvedett kinokra mutat és csak e rövid mondattal okadatulja hitét:

„J'ai pleuré — et j'ai cru!“

De ennek a *belső* hitnek, ennek a lelkünkben támadó meggyőződésnek semmi köze a dogmához, a mások által és századok előtt megállapított tantételekhez, szertartásokhoz, vagy időnként fel-fel merülő különféle vallásos kultuszokhoz; mert ezt a ki „ajándék“-képpen nem vette, kathekizmusból, vagy épen *divatból* soha meg nem tanulhatja. De viszont, a kinek a szívében e hit egyszer gyökeret vert, attól többé soha senki és semmi el nem veheti.

Ez a léleknek ösztönszerű egy-Isten hívése, unitárizmusa! Abban az ő eredeti egyszerűségben és természetességben, a hogyan azt bizonyára maga a Teremtő jónak látta, az arra fogékony lelkekbe ojtani, még pedig igazságosan: *rang* és *osztály* különbség nélkül, mert a legimpozánsabban és a legáldásthozóbban nyilatkozott meg örök időkre, az egyszerű ácsmester fiának szívében: a mi Urunk Jézus Krisztushan.

Hála a reformatio befejezett munkájának, ennek a *krisztusi* egyszerű vallásnak, ennek a *lelkünk*ből fakadó *belső* hitnek, a külső képviselője a mi felvilágosodott *unitárius* egyházunk!

Csak mi asszonyok érezhetjük igazán, mennyire *teljes* volt az a munka, a mely a *szívnek* egyszerű vallását szentesítette, és mennyire *befejezettnék* tekinthető az a reformatio, mely a *folytonos tökéletesedésre* adta ki a jelszót!

Nincs egyházunk tanai között egy tétel sem, melyet a hívő és haladni vágyó lélek át ne érezne, és viszont nincs lelkiismeretünkben egy oly ösztönszerű érzélem, vagy sejtelem sem, melyet ennek szószéke nyíltan és őszintén ne hirdetne.

Ez az oka annak a nagy szeretetnek és tiszteletnek, melyet mi unitárius nők, érzünk egyházunk iránt. Ez az oka annak a nagy buzgalmunknak, mely néha szinte tulságosan is nyilvánul.

Mert ha *egyházunk* tanait támadják, ha *külső* vallásunkból úznak gúnyt, mintha saját *lelkiismeretünknek* tisztaságában, vagy megbízhatóságában kételkednének, pedig nekünk asszonyoknak az egyedüli erősségünk, a megpróbáltatások között, a tiszta lelkiismeretre támaszkodó *egyéni* hitünk.

Ha azt a hitetlen, csak *rajongó képzelődésnek*, a bigot pedig *eretnekségnek* tartja, egyaránt fáj az nekünk mindkettő; mert mi teljes szívről érezzük, hogy az sem *sok*, sem *kevés*, hanem *épen elég* arra, hogy lelkünket egy *élet* viszontagságai és nyomorai között is fenntartsa és megóvja.

De nemcsak nekünk elég, hanem elég egész környezetünknek, kihat egész családunkra, kihat gyermekeink lelkére, jövőjére, mintha csak mi anyák lennénk az Istentől arra kiszemelve, hogy *tovább* és *tovább* plántáljuk az Ő *ajándékát*.

Mi tanítjuk meg gyermekeinket imádkozni; mi tanítjuk meg őket az Istent „lélekben“ és „igazságban“ imádni, ösztön-szerűleg nem a dogmákra, nem a külső formákra, hanem csak a mi *egyszerű* vallásunkra tanítva meg őket. Mi magyarázgatjuk nekik szabad óráinkban, hogy sohasem a születés, sohasem a faj, vagy rang, hanem mindig az *egyéniség* határoz, és így mi egyengetjük számukra legelőször azt az utat, melyre a *testvériség* eszméjétől áthatva, vezeti őket később az *egyház*.

Ha tehát hálásak vagyunk mint *asszonyok* a szabadelvű egyház működése iránt, mennyivel inkább lehetünk azok mint *anyák*; tudva, hogy a mit ültettünk és őriztünk gyermekeink lelkében, kegyelettel ápolja azt tovább az *egyház*.

Nem kell attól félnünk, hogy egy-egy könnyörtelen hitczikk, egy-egy merev dogma tönkre teszi a mi lelkiismeretes munkánkat, vagy esetleg diszharmoniót idéz elő a fiatal lelkekben. Nem kell attól félnünk, hogy ellentmond majd a kathekizmus a többi tanulmányoknak, és hogy a mít épít az *egyik*, lerontja azt rögtön a *másik*! Nem kell attól tartanunk, hogy nem ért egyet a *pap* és a *tanító*, hogy nincs összhang a *templom* és az *iskola* között. Nem kell izgatottan várnunk, hogy melyik lesz majd a győztes, és attól sem kell kétségbeesve rettegnünk, hogy vajjon hát melyik lesz a kettő közül az *áldozat*! a *vallás* vagy a *tudomány*? a *hit* vagy az *értelem*? mikor mind a kettőre oly igen nagy a szükség az életben!

Hanem elégedetten és meghatottan szemlélhetjük mi *anyák*, mint támogatja és erősíti *egyik* a *másikat*, hogy *teljes harmoniában*, következetesen és egyesített erővel folytassák gyermekeinkkel azt az utat, melyhez még a mi *anyai szívéink* adta meg az irányt!

Csakis ez lehet az oka annak a nagy ragaszkodásnak és bizalomnak, melylyel mi *anyák* viseltetünk az unitarizmus iránt; és csak ez lehet az oka annak a ténynek is, hogy az unitárius eszmékért való küzdelemben a nők és *anyák* mindig részt vettek és a mig csak tartani fog ez a küzdelem, részt fognak abban mindenkor, hűségesen venni

Nem szereplési mániából, nem feltűnési vágyból, hanem igaz és őszinte meggyőződésből.

Mielőtt tehát kis felolvasásomat befejezném, csak röviden még azon reményemnek adok kifejezést, hogy talán sikerült egyszerű szavaim által bebizonyítani azt a tényt, hogy *egyházunk* tanainak igazságáért harczolva, a *női lélek* és *szív* hitéért harczolunk szüntelen!

A „Nők világa“ érdekében.

Megvan a »Nők világa« mint önálló lap s remélem és hiszem, meg fog felelni kitűzött céljának, meg fogja nyerni a kedves olvasók tetszését, kivívja megelégedésüket. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Megjelenik, de csak négyszer egy évben, annyiszor is csak úgy, ha lesz miből, ha akad annyi áldozatkész, nagylelkű hitrokon, pártoló, hogy a szükséges szellemi és anyagi támogatást összeadja

Meglesz ez is, nem kétlem, de arra kellene és kell törekednünk valamiképpen, hogy állandósítsuk a lapot, gyakrabban kapjuk, minden hónapban, mint a „Közlönyt“ Ábrándnak minősitem azt a vágyamat, hogy bár önálló lappá fejleszthetnők!

A jövőnek alapját azonban, a jelenben kell megvetni, ezért felhivom minden D. F. egyleti tagtársnak, minden olvasónak, érdeklődőnek a figyelmét, gondoljon a jövőre! . . . Nyujtson segédkezet, kövessen el mindent, hogy egy *olyan alapot teremthessünk*, mely a kiadási költségeket fedezze.

Figyelmükbe ajánlom leánytársaimnak, hogy a farsangon rendezendő összejöveteleken, multságokon használjanak fel minden kínálkozó alkalmat valami kis pénz biztosítására. Különösen eszükbe juttatok egy régi, mulattató, e mellett hasznos játékot a *tombolát*. A tárgyakat ajándékozásból gyűjtjük s így egyeseke csekély áldozatából nagyobb összeg bekerül.

Ajánlom még, csináljunk valami kézi munkát, a mi nem kerül sokba, de értékessé teszi a rátett munka. Egy futó, védő, faldisz, divánpárna, festmény, faragás, szötemény, most divatos point lace csipke stb. megteszi a szolgálatot. Az e célra szánt dolgokat küldjük ki Kolozsvárra a D. F. egylet választmányának, kérjük meg, hogy értékesítse valami módon s az így befolyt pénzből létesítsünk „Nők Világa alapot“, a szives adakozók neveit pedig a tárgy és értékének megnevezésével esetről esetre közölje a lap.

Én e célra felajánlok egy point-lace kötényt és nyakendőt

Raffaj Irma.

Az otthon varázsa.

„Mir denütt jó, de legjobb otthon.“ — Régi magyar közmondás.

Hogy igazat adhassunk e közmondásnak, hogy derült, rózsás legyen a otthonunk, hogy szeresse azt a család minden

tagja: sokféle, sokszor nehéz, de mindig kedves kötelességeket kell teljesítenünk. Kijut a munkából a család minden tagjának, apraja-nagyja hozzájárul, hogy a varázs teljes legyen; de legtöbb gondja van mégis az édes anyának, ki már kora reggel elkészíti az izletes reggelit s Isten áldását kérve a napi munkára, ad a jó házi czipóból urának, gyermekeinek.

Ki ne ismerné Petőfi gyönyörű költeményét, melyben azt mondja:

Miért aggódol, lelkem jó anyám,
Hogy kenyeretek barna, e miatt?
Hisz' meglehet: ha nincs ide haza,
Tán fehérebb kenyérrel él fiad.
De semmi az! csak add elém anyám,
Bármilyen barna is az a kenyér:
Itthon sokkal jobb ízű énnekem
A fekete, mint máshól a fehér. (Fekete kenyér.)

És midsőn a férj a munkára, a kis gyermekek az iskolába sietnek, mennyi dolga van a jó háziasszonynak s segítőtársának, szép, hajadon leányának az otthon elrendezésével. Nem a mindennapi takarítást, törülgetést értem, hiszen ez a közmondás, hogy „rend a lelke mindennek“, úgy is kitörülhetetlenül be van vésve minden magyar gazdasszony szívébe; de értem azt a csínt, bájtt, kellemet, melyet csak a nők tudnak megadni az otthonnak. Első sorban is a virágok várnak gondos, ápoló kézre, ügyes rendezésre. Mert nem szabad ám hiányzani egy pár cserép virágnak, még a legszegényebb kis lak ablakából sem; de nem kellene hiányoznia, kivált nyáron, a terített asztalról, az apa íróasztaláról, az anya varrőszögletéből egy pár illatos szegfűnek, rózsának, vagy izléssel elrendezett festői mezevirág csokornak sem. A fiatalok kedves kötelessége legyen e végből a kert ápolása is, tanuljon a leány, a fiu Tompától, a természet e nagy kedvelőjétől, ki boldognak mondja magát, mikor így énekelhet;

Majd újult kedélylyel kis kertembe térek,
Nézvén a virágot: teljes lesz-e vajjon?
Ezt beoltom, amazt megöntözöm, nyesem,
Lehullt indáikat helyreigazítom. (Falusi órák.)

Az édes anya pedig így inti leányát:

Szeresd a virágot és ne féltsd szivedet,
Mert ki azt szereti, rossz ember nem lehet.
A virág s az erény két atyafi-gyermek,
Egy szívből egymással nem ellenkezhetnek.
Petőfi. (Az árva leány.)

Ha készen vagyunk a virágokkal, tegyük fel a frissen mosott és vasalt, horgolt csipkefüggönyt az ablakra. Mindjárt észrevesszük, mennyivel derültebb lett kis szobánk: A besuhanó napsugarak a falra vetik a csipke mintáját s szeszélyes játékokat üznek vele; majd felkeresik a művelt család szobájából hiányozhatlan könyvpolczot s ott szeretnék kibetűzni az aranyos feliratokat. Miket találtak ott, mit tanultak, mit élveztek a kíváncsi sugarak? Majd elmondjuk a következő alkalommal!

Fh. E.

Jótekonyság. A „Nők világa“ a jótekonyság csarnoka is. A női sziv résztvevő, könyörülő és háládatos. A falusi gazdasszonynak egy darab barna kenyere és egy csupor teje van, de azért tud adni annak a szegény asszonynak, a ki nyáron a kapálásban, aratásban, tilólásban megsegítette. Az ilyen jótekonyságot senki sem jegyzi föl, de azért nem megy feledésbe, mivel Isten előtt semmi sincsen elrejtve.

Mindenkihez, ki e sorokat olvassa, egy pár szavunk van. A „Nők világa“-t megindítottuk önzetlen, nagy buzgósággal. A szerkesztőség és a dolgozótársak telve vannak szébbnél szőbb tervekkel, eszmékkel. Minden irányban volna egy egy hasznos, szép és megtanulni érdemes gongolatjuk. Ha csak négyszer, tehát egy negyedévben egyszer adhatjuk, az alap hiánya miatt, felét sem tudjuk megvalósítani. Eddigi olvasóink kisegíthetnek a hajból következő egyszerű módon: nőismerőseiket rábirják a Dávid Ferencz Egyletbe lépésre. *Ha összes leányaink, kik képezdét. felsőbb és polgári iskolákat végeztek, belépnek, biztosítva lesz a lap gyorsabb megjelenése.* Ha ezek elfogadják a jelen számban ajánlott módozatok valamelyikét, megteremtjük a »Nők világa« állandó alapját. Ime kedves nők, itt az alkalom, mutassuk meg, mit vihet ki nemes szívláng alatt, az elszántság hatalma és és az érczakarat.

A „Nők Világa“ alapjára Perczel Ferenczné Budapest, 46 koronát adományozott; ígértek női kézi munkákat: Raffaj Irma Uj-Székely, özv. Krolopp Józsefné őrnagyné Brassó.

Adományok folytatását lásd az Unitárius Közlönyben.

TARTALOM: Ferencz Józsefné. (Arczképpel) Boros György. — Üdvözet a »Nők Világá«-nak Ferencz József. — Milyen lap legyen a »Nők világa?« Fánghné Gyujtó Izabella. — Egy Angol nő üzenete Toroczkóra. — Egy ámerikai anya levele. — Dal a fészekről (Költemény.) Tarcsafalvi A. — Unitarizmus és a nők. Perczelné Kozma Flóra. — A »Nők világa« érdekében. Raffaj Irma. — Az otthon varázsa. F. E. — Különfélék —
